

VEČERNI LIST

Posamezna številka 16 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 16 vin.

Cene po pošti:

za celo leto . K 40.—

za pol leta . K 20.—

za četrt leta . K 10.—

za 1 mesec . K 3.50

Za Ljubljano mesečno 3 K

Uredništvo in uprava:

Kopitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon št. 50

Koroški slovenski interniranci izpuščeni.

LDU, Ljubljana, 18. septembra. Slovenski civilni interniranci na Koroškem so izpuščeni in se vrnejo tekom jutrajšnjega dne v domovino, tako da dospejo najkasneje že jutri v Špilje.

D' Annunzio mora danes do polnoči zapustiti Reko.

Trst, 18. sept. (Izvirno). Sinočnja »La Nazione« javlja iz Rima: Generalni poročnik Gandolfo Asclepsia, poveljnik 26. armadnega zbora je naslovil na čete v Reki sledeči proglas:

»V smislu prejetih odredb, da se pozovejo k izpolnjevanju dolžnosti vojaške krdele in vojniki, ki so samovoljno zapustili svoja mesta in se podali na Reko, da sodelujejo pri podvzetju podpolkovnika na dopustu D' Annunzia, ukazujemo:

1. Krdele in vojniki, ki se nahajajo točasno na Reki, se morajo vrniti pred

preteklo 24 ur v četrtek, dne 18. t. m. za premirno črto in se predstaviti vojaškemu poveljstvu na Kantridi.

2. Podpolkovnik na dopustu Gabriele D' Annunzio, kakor vsi častniki na dopustu, ki se nahajajo na Reki, z namenom sodelovati pri podvzetju omenjenega podpolkovnika, morajo v istem roku zapustiti Reko.

3. Vsi, ki se ne bodo pokorili tej odredbi, bodo krivi dezertacije in pobune in bodo kaznovani v smislu odredb vojaškega kazenskega zakonika.

Reka blokirana.

Trst, 17. sept. (Izv.) General Bado-
glio je odredil obleganje Reke po morju.

D'Annunzio izgnal laškega admirala z Reke.

Trst, 17. sept. (Izv.) Admiral Casanova, ki je imel nalog odpeljati uporne bojne ladje iz reškega pristanišča, je

in po suhem. Vsak stik z Reko je prekinjen.

bil od D' Annunzia aretiran in izgnan z Reke.

Jugoslavija podpiše?

LDU Pariz, 17. septembra. (DunKU.) »Newyork Herald« poroča, da so Jugoslovani sklenili podpisati avstrijsko mirovno pogodbo in sprejeti določbe glede manjšin brez pridržka.

Vlado sestavi Pašić?

LDU Belgrad, 18. sept. »Pravda« poroča, da dr. Draža Pavlovič s svojimi pogajanji ni uspel. Pričakujejo, da bo eventualno poverjen Pašiću, ko se vrne iz Parizu, mandat za sestavo nove vlade.

Občinske volitve.

LDU Belgrad, 17. sept. Prej, nego se bodo vršile volitve poslancev za konstituantno, se bodo vršile občinske volitve po vsem kraljestvu. Pripravljajo se že volilne listine po občinah.

Bolgarska mirovna pogodba gotova.

LDU Pariz, 17. septembra. (DunKU.-Brezlično.) Vrhovni svet je v današnji seji končno veljavno ugotovil besedilo bolgarske mirovne pogodbe. Tracijo dobi Grška, Bolgariji pa se zagotovi prost gospodarski promet do Egejskega morja pod pogoji, ki se bodo določili pozneje.

Predpriprave za D'Annunzijevo podjetje.

Rim, 13. sept. (»Stampa«.) O predpripravi za D' Annunzijevo pohod na Reko se doznajajo naslednje podrobnosti: V prvi polovici meseca julija, takoj po demonstracijah in časnikarskih polemikah proti Nittiju, je prišel k temu neki ugleden D' Annunzijevo prijatelj, ki je izjavil Nittiju po priliki takole: D' Annunzio je pripravljen na pomirjenje z Nittijem, toda zahteva, naj se mu dovoli organizirati na njegovo odgovornost ekspedicijo prostovoljcev, ki bi imela namen, da se polasti Reke. Vlada je že nekaj slišala o tej ekspediciji in je ostro svarila živahnejše propagatorje. D' Annunzio je dal Nittiju pojasniti vse politične in vojaške koristi namestnega čina. Smatral je, da bodo zavestniki na koncu pripoznali dokončno dejstvo. Predvsem je pesnik zahteval od vlade, naj mu dovoli, da izvede ta čin. Ministrski predsednik je s svoje strani opozoril posredovalca na težke posledice za Italijo, ki bi jih nameravani čin gotovo povzročil toliko na gospodarskem, kolikor na političnem in vojaškem polju. Zaključil je, da spo-

štjuje pesnikove čute, toda če se gane, da ga bo dal aretirati. Vlada je ugotovila, da so soudeleženi pri tem načrtu en italijanski admiral in dva generala, ki so se nahajali na Reki; eden teh je celo nalašč odšel na Brijune... na letovišče. Vlada je lete odstranila iz onih krajev in stavila druge pristaše pod nadzorstvo. Kako se je zgodilo, da se je D' Annunziju kljub vsemu nadzorovanju vendar posrečila izvedba njegovega načrta, ni lahko razumeti: stvar je tembolj važna zaradi dejstva, da je bila ekspedicija organizirana in da je izšla iz Furlanije, to je zone, ki je pod nadzorstvom in upravo vrhovnega poveljništva. Lahko pripomnimo, da ni bivanje delo onega admirala in dveh generalov — zaveznikom je bilo to delovanje znano — brez vpliva na zaključke minule medzavezniške preiskave na Reki.

Dunaj v stiskah.

LDU Dunaj, 17. septembra. (ČTU) Danes se je sestal ministrski svet, ki je z ozirom na pomanjkanje premoga sklenil odredbe, ki utegnejo imeti za Dunaj katastrofalne posledice. Vsled pomanjkljive dobave premoga s Čehoslovaške, Poljske in iz Nemčije bo z 21. t. m. ustavljen nadaljnji promet cestne železnice. Gostilne in kavarne se morajo zapirati ob osmih zvečer. Ako se tej krizi ne odpomore v kratkem, bodo tudi tiskarne in drugi obrati prisiljeni, da ustavijo delo.

Vladna kriza na Angleškem?

LDU Haag, 17. septembra. (ČTU) Skoro vse holandsko časopisje se v obširnih brzojavkah iz Londona bavi z resnim političnim položajem na Angleškem. Po teh vestih je neposredno pričakovati resne vladne krize, katere Lloyd George ne bo mogel več tako lahko premestiti, kakor doslej v mnogih primerih. Položaj poostreje zlasti dejstvo, da angleška javnost ne veruje dementiju, katerega je izdal Reuterjev urad, in ki skuša ovreči izvajanja senatorja Bullita, naperjena proti Lloydu Georgu, ter jih označiti kot navadne laži.

Vprašanje Irske.

LDU Amsterdam, 16. septembra. DKU Angleški listi priobčujejo izjavo maršala Frencha, da irska republika na noben način ne bo priznana. Načrti, ki jih ima Lloyd George za ureditev irskega vprašanja, nikakor ne presegajo zmerne home-rula brez odcepitve. »Times« zahtevajo od vlade, da nemudoma pokaže pripravljenost, irsko vprašanje pravično in dobrohotno rešiti.

Komaj je petelin trikrat zapel...

Komaj je preteklo 48 ur, odkar je bilo brati v ljubljanskem glasilu socialnih demokratov »Napreju«: »Kaj klerikalnem mari za pol milijona Slovencev v zasednem ozemlju, klerikalna premoč, klerikalni srednji vek, to pred vsem!« Ni se še posušilo črnilo na papirju, ko je usoda že jezдила, da postavi na laž socialistično ljubezen do primorskih Slovencev.

V nedeljo 14. t. m. se je v Trstu preosnovala italijanska socialnodemokratska stranka. Kakor poroča močno pobeljena »Edinost« se je zborovanje začelo tako:

Sodrug Tuntar je izvajal, da je bila v Avstriji socialistična stranka v deželah, kjer so prebivali Italijani, razdeljena v dve sekciji, tridentinsko in primorsko, le-ta za zopet v tri: italijansko, jugoslovansko in nemško. Sedaj, ko pa je stranka pristopila k italijanski socialnodemokratski stranki, morejo biti samo pokrajinske zveze in krajevne sekcije, h katerim morajo pristopiti sodruzi vseh narodnosti, ker se ne dovoljuje več nikakršna delitev po narodnostih. Govornik je za tri deželne organizacije: tržaško, istrsko in furlansko, pri čemer naj se opusti pokrajinska organizacija. Enako se je izrekel, pismeno, tudi Tonet. Passigli je istega mnenja.

Dr. Tuma prinaša pozdrave slovenskih sodrugov. Upa, da je to zadnja skupščina italijanskih sodrugov, katere se udeležuje kot gost: prihodnjč ji hoče prisostvovati kot delegat, kajti slovenski sodruzi bodo imeli prihodnje dni svojo skupščino in sklenejo strniti svoje organizacije z organizacijo italijanskih sodrugov. »Za nas Slovence,« je dejal, »tvori Julijska Benečija zemljepisno, gospodarsko in tudi nacionalno enoto, vkljub plemenskim razlikam.« (Zelo živahno odobravanje.)

Po teh sklepih, ki so bili sprejeti, je slovenski socialistični delavec obsojen, da utone v morju italijanske socialne demokracije. In slovenski sodrug dr. Tuma je dal k temu svoj socialistični blagoslov in zatajil »Napreju« ter njegov članek še prej, predno je bil pisan. In predno je petelin trikrat zapel, je slovenski delavec lahko spoznal, kako grdo dvojno igro igra z njim socialistična stranka to- in onstran laške črte. Pri nas se bahajo, da so oni nositelji narodne ideje zaslužjenih Slovencev, se vežejo s kapitalisti, da terorizirajo nesocialistično delavstvo, tam pa proglasajo, da je okupirano slovensko ozemlje z Italijo narodna enota ter s pomočjo laškega imperijalizma in militarizma ter socialističnega terorja tirajo slovenske delavce v mase italijanske internacionale.

Toda kaka je ta italijanska mednarodna socialna demokracija? Na to nam da odgovor sledeča vest:

»Il Resto del Carlino« je v svoji ponedeljkovi številki objavil dopis iz Rima, v katerem zabeleži dolg razgovor z nekim neimenovanim voditeljem tržaških socialnih demokratov. Socialnodemokratski voditelj je odločno zanikal, da bi bili tržaški socialni demokratje storili kaj, vsled česar bi se jim moglo očitati avstrijanstvo in jugoslavilstvo. Dejal je: »Kar se tiče slovanskih teženj po Trstu in Juljski Benečiji, smo vedno nastopali proti njim, kakor je bilo treba.« Na vprašanje, ali mednarodnost socialne demokracije ni morda škodljiva sedaj, ko bi bilo treba v zasednem ozemlju prav posebno poudarjati italijanstvo, je odgovoril socialnodemokratski voditelj, da se vprašatelj moti, če misli, da je delovanje po mednarodnih načelih protinacionalno, ker je stvar ravno nasprotna. »Ravno zato, ker naša stranka sprejema brez razlike Italijane, Slovence in Nemce in ravno tako delajo tudi naše strokovne organizacije, ko so i odgovorni strankini politiki i tajniki organizacij brez izjeme Italijani, ravno zato opravljamo nacionalno (italijansko) delo. Pomnite, da se na strankinih shodih govori izključno italijanski, dasiravno so navzoči sodruzi drugega jezika; pomnite, da se sedaj govori samo italijanski na shodih organizacij, ki so bile še pred kratkim dvojezične; pomnite, da se v vseh 35 kulturnih krožkih, ustanovljenih v mestu in po deželi po naši stranki, čitajo samo italijan-

General Dewet,

ki se je v angleško burski vojski izkazal v boju proti Angležem in je težko prebolel poraz Burov. V svetovni vojni se je odločno postavil na stran Nemcev in se je uprl proti svojemu bivšemu sobojevniku generalu Botha in je bil zato zaprt. Po smrti generala Botha se je zopet oglašil in zahteval, da naj nemške kolonije vrnejo Nemcem.

ski listi, izvzemši enega, neko slovensko revijo! Ali se vam ne zdi, da bi nacionalisti morali resno upoštevati tudi naše delovanje, ki je neposredno ali posredno v korist italijanstvu? Ali se vam ne zdi, sedaj bolj ko prej, da se uničevanje nas ter naših gospodarskih in kulturnih naprav ne le more odobravati z nacionalnega stališča, temveč, da je po svojih neposrednih ali oddaljenih učinkih celo naravnost protinacionalno?

To je jasno povedano. Italijanska socialna demokracija se smatra za orodje poitalijančevanja slovenskega delavstva v Trstu in v celi Juljski Benečiji. Slovenski socialist dr. Tuma za vse to ve in zna, a vendarle tira svoje sodruge v organizacijo, kjer jih pitajo s tretjo internacionalo ter jim jemlje zadnji košček narodne slovenske individualnosti. »Napreju« in njegova stranka nimata smisla, da bi proti temu ugovarjala. Kaj jim mar pol milijona primorskih Slovencev. Socializem, tretja internacionala, ministrski sedeži — to je več, to je vse!

Komaj je petelin trikrat zapel, pa je slovenska socialna demokracija zatajila slovenske proletarske mase v Primorju, zatajila njihove pravice ter jih izročila italijanskemu morju! Slovenski delavec, izpreglej!

Na Francoskem socializem izgubil popularnost.

LDU Pariz, 17. sept. (DunKU.) »Libre Parole« posnema iz amsterdamskega lista »Algemeen Handelsblad« intervju s francoskim socialistom zmernejše struje, Thomasom, ki je dejal med drugim: »Na vsem svetu je socializem vsled Leninovih pustolovščin prišel v veliko zadrego. Naše stališče bi moglo biti na Francoskem po vojni zelo ugodno, danes pa je slabše, kakor kdaj prej. Na Francoskem je socializem izgubil vsako popularnost. To se bo pokazalo zlasti pri prihodnjih volitvah.

Politične novice.

+ Političnega mačka imajo naši demokrati. Hoteli so dobiti vajeti v roke iz gole prešernosti, ker so mislili, da se bodo tako najlepše vozili po belem svetu Jugoslavije: Oni v vozu na sedežu z vajeti in bičem v roki, ostale stranke z ljudstvom pa spredaj v ojnica. Tako lahko in veselo so si predstavljali vladanje in tako so ga tudi izvrševali do zadnjega trenutka, dokler se njih voz ni prevrnil in so se znašli v cestnem jarku. Sedaj so se začeli počasi trezniti, in ko so zapazili za seboj vsepovsod žalostne sledi svoje brezglave vožnje, pred seboj pa brezno brez rešnje poti — tedaj se jih je polastil hud maček. Začeli so preklinjati svojo neumnost in klicati na

pomoč. To posebno tisti, ki so tekli za demokratskim vozom in ga porivali; žurnalistika in širši krogi pristašev. Tako je »Naroda« v prvih mačkovih bolečinah preklel vsakega, ki bi se kdaj hotel zavajati v strankarstvo za vsako ceno, in je izrekel besedo o potrebi volitev. Tudi »Jugoslavija« priobčuje na uvodnem mestu poziv jugoslovanskih dobrovoljcev iz Slovenije, da se napravi konec neznosnemu položaju, ki ga je ustvarilo pretirano strankarstvo, korupcionizem, protekcionizem in nerazumevanje državnih interesov ter da se nemudoma izvedejo volitve v ustavodajno skupščino. To so čisto drugi glasovi nego smo jih bili doslej vajeni v naprednih glasilih in nič ne dvomimo, da so bili vsaj trenutno mišljeni resno in odkritosrčno. Ker smo mi vedno bili istega mnenja, da je vsaj v sedanjem času vsako strankarstvo na vladi nedopustno, ker tudi mi že ves čas s prstom kažemo na korupcijo in protekcionizem, ki se je pod strankarsko vlado vrnil v vsa naša javna uprava in ker je končno tudi naše prepričanje, da more državo vzdržati in dvigniti edino-le celokupno ljudstvo in je zato naša neomajna zahteva, da se da ljudstvu pri vodstvu države prva beseda — zato bi moral biti sedaj sporazum in složno delo lahka, ob sebi umevna stvar. Toda demokratski kes ni bil popoln. Komaj jih je minil prvi strah, že zopet mislijo na to, da zlezejo nazaj na kozla in obdržijo vaje. Tako se glase poročila iz Beograda. Kogar bogovi sovražijo, ga udarijo s slepoto — tem ljudem ni pomagati. Ljudstvo bo z njimi ob volitvah tako temeljito obračunalo, kakor je obračunalo s puhlimi liberalci v Rusiji, Nemški Avstriji, Nemčiji, Bolgariji in na Ogrskem. Doli s kapitalističnim liberalizmom, ki bi se rad vtihoval v novo dobo pod krinko demokratizma!

— **Končno omehčani.** »Riječ« prihaja v uvodniku od 17. t. m. do zaključka, da je mrtnja opozicije proti Demokratski Zajednici tolika, da bi bil tudi koncentracijski kabinet pod demokratskim vodstvom mrtvorjeno dete. Čemu tedaj tratiti čas s pogajanj? Naj tedaj prevzame sestavo vlade mož izven Dem. Zajednice. Ako bo mogel sestaviti kabinet dela, takomeno- vanjo nepolitično vlado, ki naj bi likvidirala vojno stanje in izvedla volitve v konstituanto, ga bo parlamentarni demokratsko-socialistični blok podpiral. Ako tega ne bo mogel in bo skušal sestaviti koncentracijski kabinet, ga bo dem. soc. blok zopet podpiral. Ta blok za svoj vstop v vlado ne stavi nikakih pogojev, marveč samo zahteva, da se nadaljuje delo za agrarno reformo in da nova vlada čim prej, vsekakor pa na prvem mestu, predloži parlamentu volilni red za konstituanto. — Tako je demokrate zmlinčila sila resničnosti, ki je tako dolgo niso hoteli poznati in so mislili, da bo cela Jugoslavija z entento vred morala plesati tako, kakor bodo oni godli. Žal, da mora šolnino za njihovo pozno modrost plačati ljudstvo in država.

— **Kmetiska stranka v Srbiji.** V Beogradu je izšla brošura, namenjena srbskim kmetom, ki je agitacijska brošura za novo kmetisko stranko v Srbiji. Kmetisko gibanje se v Srbiji močno širi. Zdi se, da se hoče nova stranka spojiti s hrvatsko seljačko stranko Stepana Radića, ker ustanovitelji nove stranke sodijo, da Stepan Radić ni kriv in da je zaprt samo radi tega, ker je nastopil proti političnemu delu meščanskih strank. Nadalje se čuje, da hoče nova stranka srbskih kmetov stopiti v zvezo s slovensko samostojno kmetijsko stranko.

— **Če je Pribeševičev otrok bolan...** Po zagrebških listih posnamemo: Nedavno je obolel otrok ministra Pribeševiča na škrlatinki. Na prošnjo gospe Pribeševič je dala naučna oblast njeni sestri učiteljici K. Basta na mestu dopust ter se je dotični odlok radi brzine sporočil podrejeni oblasti kar telefoničnim putem. Ob istem času je bila na prosto ovadbo aretirana žena poslanca Radića s tremi hčerkami. Doma je ostalo samo sedemletno dete, ki je bilo nedavno težko operirano na nogi in je potrebovalo najskrbnejše nege. Otroku se je bolezen sedaj shušala ter se je poleg prvotne rane odprla še druga. Razen tega je ostala knjigarna gospe Radić, ki je za družino edini vir dohodkov, brez nadzorstva. Ovadba, vsled katere so zaprli Radićevo družino, je bila tako malo utemeljena, da sodišče proti njim ni uvedlo preiskave, a kljub temu ge. Radić in hčerk (ki so vseučiliščne slušateljice) do danes niso izpuštili. Radić, ki je že šest mesecev v zaporu, ne da bi ga bili zaslili, sedaj ne sme niti k skupni sv. maši, da ne bi videl svoje družine. Tako se godi v Jugoslaviji v demokratsko-socialistični eri!

— **Herman Wendel,** presumptivni poslanik Nemčije v Beogradu, je posetil včeraj v Beogradu vojvoda Mišića in dr. Korošca. Ko je došel v stan vojvoda Mišića, je bil vojvoda slučajno v razgovoru z nekim starejšim gospodom, na kar je čakal, da bo sprejet. Nato je nepričakovano došel tudi prestolonaslednik Aleksander, ki je istotako počakal, da se konča oset pri vojvodu. Ko je opazil poslanika

Wendelna, se je obrnil k njemu in ga nagovoril s francoskimi besedami »Dovolite gospod« ter ga pozval, naj se z njim razgovarja. Razgovor je trajal 20 minut, nakar je bil poslanik sprejet po prestolonasledniku od vojvoda Mišića.

Dnevne novice.

— **Tabor v Dobrlivasi.** Narodni svet za Koroško priredi dne 28. septembra v Dobrlivasi, v središču lepe podjunske doline na Koroškem velik tabor, ki se vrši na obširnem dvorišču tukajšnjega benediktinskega samostana. Govorili bodo: g. predsednik pokrajinske vlade za Slovenijo in Istro dr. J. Brejc, g. general Maister, poverjenik za uk in bogočastje g. dr. Verstovšek, ga. dr. A. Piškernik, koroška narodna predstavnikinja g. Fr. Grafenauer in g. Fr. Smodej, podpredsednik slov. dijaške zveze g. Mir. Krek ter predsednik »Orlovske zveze« g. revident Jože Pirc. Sijaj te narodne manifestacije bo znatno povzdignil tudi zlet celokupne »Orlovske zveze«, ki pride v soboto zvečer, dne 27. septembra s posebnim vlakom iz Ljubljane. Tabor se začne ob 10. uri dopoldan s slovesno sv. mašo v prostijski cerkvi v Dobrlivasi. Med sv. mašo in telovadbo igra godba gen. Maistra. Korošci, pridite vsi na to veliko narodno manifestacijo! Vabimo tudi brate iz Kranjske in Štajerske. Natančnejši spored se objavi v prihodnjih številkah našega lista. Prireditev je seveda nadstrankarska. — Narodni svet za Koroško.

— **Delavski shod na Jesenicah.** Skupina Jugoslovanske Strokovne Zveze na Jesenicah ima v nedeljo, dne 21. t. m. po osmi maši delavski shod, s sporedom: Delavski položaj v Jugoslaviji. Poroča urednik Kremžar. Tovarši, ovaršice, na svidenje v Delavskem domu!

— **Z Jesenic.** V nedeljo 21. septembra se odpravi v »Del. društvo« na Savi letošnja sezona. V kratkem predavanju se bo podal načrt za letošnje delovanje. Vsi društveniki, zlasti načelstva vseh odsekov se vljudno vabijo, da se tega večera gotovo udeležijo! Začetek ob 8. uri.

— **Sladkor iz Amerike.** Veliki transporti sladkorja za Jugoslavijo, naročeni iz Amerike, so došli v Dubrovnik in na Reko. Te dni se prične odpošiljanje sladkorja na pokrajinske oblasti v svrhu razdelitve.

— **Slov. planinsko društvo** naznaja, da zatvori v soboto 20. t. m. v Triglavskem pogorju Vodnikovo koč. Marije Terezije koč in koč pri 7 jezerih. — Tudi koč na Mažinski planini pod Stolom je zatvorjena.

— **Minister za promet Milorad Drašković** je lahko obolel in mora za nekoliko dni ostati v postelji.

— **Štrajki v Zagrebu.** Razen bančnih uradnikov in slug štrajkajo v Zagrebu slaščičarski pomočniki in nameštbenke v slaščičarnah, kleparski pomočniki, odpremiško pomožno osebje in vozniki itd. Svoje zahteve so izročili nameščenci mestnih podjetij.

— **Veliki vodni načrti.** »Zadružna Zveza« v Splitu se dogovarja z neko francosko družbo, da bi se osušilo Popovo polje v Hercegovini. V to svrhu bi se morala speljati voda preko Ošljega v bistrsko dolino. S tem bi se ustvaril slap reke Grbavice in Krke. V dolini Bistrice bi zgradili tovarne za cement, karbid in umetni gnoj.

— **Hercegovinski tobak in njega sadilci.** Mostarska »Narodna Sloboda« poroča, da je postalo »Udruženje sadilcev tobaka v Hercegovini«, dasi še ni popolnoma izvedeno, jako važen činitelj za bodočnost tamošnjega kmeta. Te dni je prišel v Mostar A. M. Bačić, tovarnar čilskega solitra iz Južne Amerike, da se dogovori z organizacijo glede izvoza hercegovinskega tobaka. Bačić pravi, da bi mogel hercegovski tobak z nekaterimi izboljšavami tekmovati na svetovnem trgu z najboljšimi tobačnimi pridelki. Bačić je pripravljen prevzeti celokupni hercegovski tobačni pridelek pod najugodnejšimi pogoji; poleg sijajne cene bi mogli pridelovalci dobivati v zameno vse svoje potrebščine, umetni gnoj, orodje, moko, sol, kavo, obleko itd. Vse te sijajne ponudbe so zaenkrat brezpredmetne, ker je tobak državni monopol. Vendar pravi list, je prav, da zve zanje javnost za slučaj, da bi prišlo med upravo državnih monopolov in Udruženjem sadilcev tobaka v Hercegovini do preloma; prav pa tudi zato, ker se mora na vsak način ustanoviti za sadilce tobaka konsum, ki jim bo za primerne cene preskrboval vse življenjske in poljedelske potrebščine. V tem zmislu se je društvo tudi dogovarjalo z Bačićem. Stvar pride na dnevni red na prvem zborovanju osrednjega odbora Udruženja.

Ljubljanske novice.

lj »Naša kri.« Sinoči se je vršila otvoritev letošnje sezone »Ljudskega odra« v Ljudskem domu. Igrali so Finžgarjevo igr »Naša kri«, ki jo je pisatelj prenovil. Igrana je bila dokaj dobro. Le prizor pred županovo hišo v drugem dejanju naj bi bil bolj pester, bolj živ in izgovarjava nekaterih igralcev bolj razločna, igranje bolj temperamentno. Če se odpravijo ti nedostatki, bomo videli v bodoče to igr v res dovršeni obliki. Kot pa rečeno, je stala uprizoritev kljub temu na dostojni višini in dela čast Ljudskemu odru.

lj »Glasbena Matice.« Koncert, v katerem nastopi slovenski virtuos g. Ciril Ličar, se vrši v soboto, 20. t. m. v Unionski dvorani. C. Ličar je lani spremljal mojstra Kocijana in kot spremljevalec in solist vzbudil občudovanje svoje mojstrske igre. Sedaj nastopi prvič kot solist pri nas z prav velikim pianističnim sporedom. Izvajal bo nizozemskega mojstra Cezarja Francka Preludij, Korali in Fuga; iz češke moderne literature Viteslava Novaka Dve Eklogi št. 1. in 4., slednja ima naslov »V narodnem tonu«. Dalje Dvorakov Bacchanale, znameniti Chopinov Scherzo v B-molu in Lisztovo grandiozno Tarantello pod naslovom »Venezia e Napoli«.

lj **Vseučiliška komisija** ima svojo 19. redno sejo v soboto, dne 20. t. m. ob 5. uri popoldne v deželnem dvorcu. Seje naj bi se udeležili gg. vseuč. profesorji polnoštevilno.

lj **Danas u 8 sati u večer sastanak** Istrana u restauraciji Zlatorog.

lj **Pričetek šolskega leta 1919-20 na obeh manjšinskih šolah v Ljubljani.** Na obeh mestnih manjšinskih ljudskih šolah ljubljanskih prične se šolsko leto 1919-20 v sredo, dne 24. septembra 1919, s priporočanjem sv. Duhu in v četrtek, dne 25. septembra z rednim šolskim poukom. Vpisavalo se bo v torek, dne 23. septembra 1919, od osmih do dvanajstih dopoldne v šolskih prostorih na sv. Jakoba trgu št. 2. v pritličju. — Otroci, ki ne stanujejo v Ljubljani, se načelno odklanjajo. — Podrobnosti se poizvedo pri šolskem vodstvu ob vpisavanju.

lj **Išče se modistika** poštenega vedenja, ki bi se ji lahko zaupalo vodstvo modnega salona. Potrebno je znanje modistinje in tudi nekoliko trgovine. Hrano in stanovanje pri delodajalki, plača po dogovoru. Pojasnila daje Jugoslovanska Strokovna Zveza, Jugoslovanska tiskarna, II. nadstropje, levo.

lj **Vojno milo na A izkaznice ubožne** akcije se bode delilo vsem zamudnikom le še v soboto dne 20. t. m. od 8. do 11. in od 2. do 5. ure pri Mühleisnu, Dunajska cesta. Vsaka oseba dobi dva kosa vojnega mila in plača le 10 vin. za režijske stroške.

Patrulja.

Črtica. Spisal Maksim Gorki. — Prevel P. Radlin.

(Dalje.)

Tedaj je čeljustavi vojak migail z očmi naenkrat in bolj tiho, ne bitro začel:

»Včeraj je neki vojak iz penzenske gubernije videl svojega rojaka... Rojak pa mu pravi: Zdej je pri nas, govori, cel punt. Kmetje, pravi, požigajo grajščake... Menda, govore: no, dobro, bo že dosti za enkrat, napili ste se naše krvi, zdaj pa — proč od tukaj... da. Zemlja ni vaša, ona je božja, da veste. Ona je potemtakem za tiste, ki jo morejo vsak sam obdelovati, za kmete namreč... Spravite se, pravijo, če ne, pa vas vse požgemo. Tako je...«

»To je pa prepovedano!« je rekel hripavo rdečelasec in pomrdal z brki. »Tega oblasti ne dopuste...«

»Seveda-a!« je pritrdil kozavi zategnjeno in zevaje odprl globoka, temna usta z drobnimi, gostimi zobmi.

»Kaj se godi!« je z zopet upognjeno glavo vprašal čeljustez in gledajoč v ogenj odgovoril sam sebi:

»Življenje se lomi...«

V temoti miglja podoba četrtega vojaka. On hodi okrog ognja brezsumno, v širokih krogih, kakor gostreb. Kopito njegove puške je stisnjeno pod pazduho, bajonet visi do zemlje, se ziblje in mrzlo blešči, kakor da kaj išče, voha med kamenjem trotuarja. Vojak se je krepko uprl z brado v prsi in tudi gleda na zemljo, kakor da bi sledil gibanju te tenke jeklene ostrine.

Rdečelasec se je pazljivo ozrl, mračno zakašljal, nagubančil čelo in spregovoril s svojim hripavim in zdaj silno nizko donječim glasom:

»Kmet... ali je on pes, ali kaj? On mira od lakote... in to ravno ga ježi...«

»Kaj pa da!« je rekel kozavi vojak.

Rdečelasec je zjezo pogledal nanj in poučljivo nadaljeval:

»Dokler je bilo mogoče trpeti — je živel tiho in mirno. No, če pa pomoci ni od nikoder? In tedaj, človek se je razkačil... Jaz kmeta razumem...«

Razne novice.

r **Svetovna tržnica v Parizu.** Francozi hočejo dobiti nad Nemci še drugo vojno: na gospodarskem polju. Pariz naj postane središče svetovne trgovine; od tu se bo vodila gospodarska vojna proti Nemcem širom sveta. Na levi obali Seine bodo zgradili v Parizu »Svetovno tržnico«. Vse, karkoli proizvajajo Evropa, Azija, Afrika, Avstralija in Amerika, bo tu na prodaj. Karkoli bo kdo na svetu potreboval, bo našel tu, karkoli bo imel prodati, za vse bo tu dobil kupca. Tu se bodo sestajali trgovci celega sveta, tu se bodo sklepale kupčije med proizvajalci in kupovalci. Pariz bo postal srce svetovne trgovine. Poslopie »Svetovne tržnice« bo zgrajeno na zemljišču 44.000 m², pročelje bo dolgo 845 čevljev. Glavna zgradba bo zavzemala 2.333.750 kvadratnih čevljev. Načrt je napravil Gaston Grandjean, največji francoski arhitekt. Poslopja bodo zgrajena v slogu Ludovika XVI. Temeljna glavnična stavbne družbe znaša 2 milijona frankov, razen tega so izdali bone za 130 milijonov frankov.

r **Draginja na Francoskem.** »Excelsior« je objavil pregled cen za živila in domače potrebščine. Po tem poročilu se da posneti, da so se živila in domače potrebščine v celi Francoski podražile za 100—250%. V sedmih departementih iz naša draginja 113—250%, v drugih pa kolisa med 150—200%.

r **Strahovi.** Tovarne škoda v Plzinju so baje dobie dovoljenje, da spravijo na Poljsko 32 havbic, ki jih je naročila poljska vlada. Havbice bodo prepeljali baje na Dunaj in od ond v Krakov v spremstvu nekega uradnika. Neverjetno se nam zdi, da bi bila češka vlada v teh spornih dneh izdala tako dovoljenje. Po drugi strani pa je odločno pametnejše, da skrbne nove vlade povsodi, da urede socijalne razmere; to bodo najboljše havbice, s katerimi lahko utrde temelje države.

r **Rubin ogromne vrednosti** so našli nedavno tega v Mokuugu v Birmi. Za prekrasni rubin ponujajo kupci 90.000 funtov (9 mil. kron), ali mož, ki ga je našel, ga ni hotel dati, češ, da je več vreden.

r **Kako se izpreminjajo časi.** Pred zadnjo soboto je prinesel dunajski »Morgen« v svoji rubriki naslednji vzdih današnjega Dunajčana: »Včas nam je zakurila peč češka služkinja, a danes moramo prositi premoga pri Čehih.«

r **Stavka v Bostonu.** Redarji v Bostonu še vedno stavkajo. Mnogo trgovin je oropanih. Red vzdržujejo vojak.

r **Potres.** Iz Madrida poročajo, da so v Dolorosu čutili močan potres. Istodobno je došlo tudi poročilo iz Rima, da je bilo v provinciji Siena močno zemsko valovanje. Potres je napravil mnogo škode in ranil več oseb.

»To je pa res!« je polglasno vzkliknil kozavi, in njegov obraz je prešinila hipna radost. — »Vsi to pravijo: en sam delavec je na zemlji... kmet... In tisti, ki se puntajo, tudi tako govore...«

Kozavi je široko zamahnil z roko, se nagnil skrivnostno k rdečelascu in tiho kriknil:

»Kmetu so vsa pota zaprti!«

»Samo k vojakom jih gonijo!« je zamrmral čeljustavi vojak.

Rdečelasec je udaril s puškinim kopitom po zemlji in strogo vprašal:

»No, zakaj se pa ti iz mesta puntajo?«

»Predobro se jim godi, seveda!« je rekel kozavi. »Koliko mora naš vojak pretrpeti radi njih. Koliko lakote, mraza...«

»Greha pa tudi...« je rahlo pretrgal čeljustavi vojak besede rdečelascu. On je pa tolkel s kopitom v takt svojih besed in uporno in trdo govoril:

»Vse te, kar jih je, moramo uničiti...«

je rekel pravilno načelnik bataljona. Nekaj jih je treba pobiti, nekaj pa zagnati v Sibirijo... Na, živi, vražji sin, tukaj imaš — sneg. In drugega nič...«

Vrgel je puško na rame in šel s trdimi koraki okoli ognja.

Čeljustavi vojak je spet vzdignil glavo in z zamišljenim smehom rekel:

»Ako bi mi vso to gospodo... na kakoršenkoli način... vso...«

Rekel je in se stresel, pomajal od mraza z ramami, ozrl se okrog in žalostno nadaljeval s čudno tihim glasom:

»Mraz je! Od zunaj peče, znotraj me pa zebe... Celo srce mi trepeti...«

»Hodi!« je rekel rdečelasec topotajoč z nogami. »Vsaj Jakovljevič tudi hodi.«

In z glavo je pokazal za postavbo vojaka, ki se je videla iz temote.

»Seveda, hodi!« se je naenkrat vzdramil kozavi, ki je na puško opt zadržal

(Dalje.)